

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

December 2014

Algemene toelichting

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) investeert met de kwaliteitsafspraken in de verbetering van de kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) door extra middelen beschikbaar te stellen, relevante (stuur)informatie aan te bieden en kennisdeling te stimuleren. De kwaliteitsafspraken passen binnen de implementatie van het actieplan Focus op Vakmanschap, ontwikkelingen met betrekking tot doelmatige leerwegen en herziening van de kwalificatiestructuur, en de mbo-agenda Ruim Baan voor Vakmanschap. OCW kiest voor een gecombineerde aanpak van investeren (investeringsbudget, vanaf 2015) en financiële stimulansen (resultaatafhankelijk budget, vanaf 2016), zodat elke mbo-instelling op maat kan werken aan kwaliteitsverbetering.

Om in aanmerking te komen voor het investeringsbudget en resultaatafhankelijk budget dient u als instelling twee stappen te ondernemen:

1. Ondertekenen van de *Overeenkomst kwaliteitsafspraken mbo* met de minister. Uiterlijk op 1 maart 2015 dient de ondertekende overeenkomst binnen te zijn bij Dienst Uitvoering Onderwijs, postbus 606, 2700 ML te Zoetermeer. Begin 2015 wordt u hierover nog nader geïnformeerd;
2. Indienen van een kwaliteitsplan 2015-2018. Uiterlijk op 30 april 2015 dient het kwaliteitsplan binnen te zijn bij Dienst Uitvoering Onderwijs, Postbus 606, 2700 ML te Zoetermeer.

Uitbetaling van het investeringsbudget (met uitzondering van het deel van excellentie) vindt plaats in mei 2015.¹ Het programmamanagement MBO in Bedrijf (de opvolger van MBO15) beoordeelt in de zomer van 2015 de kwaliteitsplannen en legt zijn bevindingen vast in een advies aan de instelling.

Voor het thema stimuleren van excellentie geldt een bijzonder regime. Aan instellingen die extra ambities hebben om excellentie in het onderwijs concreet vorm te geven worden extra middelen ter beschikking gesteld. Instellingen kunnen hun ambities voor excellentie beschrijven in een excellentieplan, als onderdeel van het kwaliteitsplan. Aan het verstrekken van de middelen voor excellentie worden aanvullende voorwaarden gesteld, die niet van toepassing zijn voor de overige thema's van het kwaliteitsplan. MBO in Bedrijf beoordeelt het onderdeel excellentie en adviseert de minister over goedkeuring. Alle instellingen met een goedgekeurd plan voor excellentie komen in aanmerking voor de extra middelen voor excellentie.²

Inhoud handreiking

OCW heeft deze Handreiking kwaliteitsplan 2015-2018 ontwikkeld als hulpmiddel bij het maken van een kwaliteitsplan. Er wordt een nadere toelichting gegeven op de onderwerpen die in het kwaliteitsplan kunnen worden opgenomen. Deel I bevat de handreiking voor het maken van een integrale kwaliteitsanalyse inclusief een toelichting op alle thema's, met uitzondering van excellentie. Deel II bevat de handreiking voor het thema excellentie.

Voor meer informatie over de procedure en de subsidievoorwaarden kunt u terecht op de website www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl.

¹ Het beschikbare investeringsbudget wordt verdeeld onder de mbo-instellingen die hiervoor in aanmerking komen (te weten: instellingen die voldoen aan de subsidievoorwaarden) op grond van de volgende verdeelsleutels:

- tweederde deel o.b.v. lumpsum parameters
- eenderde deel naar rato van het aantal bekostigde deelnemers dat is ingeschreven voor een basisberoepsopleiding

² Het budget voor excellentie wordt onder de mbo-instellingen verdeeld o.b.v. lumpsum parameters (mits zij voldoen aan de subsidievoorwaarden)

Deel 1 Handreiking integraal kwaliteitsplan 2015-2018

In het kader van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo

Deze handreiking helpt u bij het opstellen van een kwaliteitsplan. Op basis van het kwaliteitsplan kunt u gericht maatregelen nemen die bijdragen aan verbetering van de onderwijskwaliteit. Het integrale kwaliteitsplan bestaat uit twee delen:

1. Een **integrale kwaliteitsanalyse** waarin u a) de onderwijskwaliteit van uw instelling in beeld brengt en b) ingaat op de positionering van het kwaliteitsplan
2. Een **kwaliteitsplan** met uw concrete ambities en doelen voor de komende vier jaar.

U kunt zich bij het formuleren van ambities en doelen richten op zes thema's:

- Professionalisering;
- Intensivering van het taal- en rekenonderwijs;
- Terugdringen van voortijdig schoolverlaten met aandacht voor kwetsbare jongeren;
- Bevorderen van de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming;
- Het stimuleren van excellentie;
- Het verbeteren van studiesucces.

U kunt ook kiezen voor andere thema's indien deze u beter passen. U dient dan wel te motiveren waarom u niet op bovengenoemde thema's inzet.

Ad 1. Richtlijnen integrale kwaliteitsanalyse

a. Er wordt een korte, integrale analyse van de onderwijskwaliteit van uw instelling opgesteld, waarbij aandacht is voor de stand van zaken op bovengenoemde en/of zelfgekozen thema's binnen uw instelling. Hierbij kunt u gebruikmaken van de mbo-instellingsrapportage³, andere openbare gegevens en eigen instellingsgegevens, waaronder bestaande plandocumenten.

b. In de integrale kwaliteitsanalyse gaat u ook in op:

- ✓ **Positionering van het kwaliteitsplan**
 - 1) missie, visie en strategische koers van de school
 - 2) inbedding kwaliteitsplan in strategische koers
 - 3) relatie met bestaande plandocumenten
- ✓ **Thema's in beeld**
 - 1) Motivatie in het kwaliteitsplan opgenomen thema's (conform bijlage 1 regeling kwaliteitsafspraken).
 - Analyse van de resultaten per thema ten opzichte van uw recente ambities
 - Reeds genomen maatregelen en hun uitwerking
 - 2) Aanvullende thema's voortvloeiend uit strategische koers (indien van toepassing)
 - 3) Samenhang tussen de gekozen thema's. Hoe beïnvloeden de gekozen maatregelen elkaar?
 - 4) Motivatie waarom thema's uit bijlage 1 bij de regeling kwaliteitsafspraken geen onderdeel zijn van het kwaliteitsplan (indien van toepassing)
- ✓ **Totstandkoming kwaliteitsplan**
 - Op welke wijze zijn de medewerkers en studenten (en andere stakeholders) betrokken bij de totstandkoming van het kwaliteitsplan?

³ Zie voor een nadere toelichting www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl

Ad 2. Richtlijnen kwaliteitsplan

Inhoudelijke richtlijnen

- Formuleer alle doelstellingen zoveel mogelijk SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.
- De doelstelling geeft aan welke resultaten u binnen uw instelling hoe en wanneer wilt bereiken.
- In het plan beschrijft u voor de verschillende thema's uw doelstellingen en de activiteiten die u wilt ontplooiën in de komende vier jaar.
- U licht de wijze waarop het kwaliteitsplan geïmplementeerd wordt toe. Wie is betrokken en welke verantwoordelijkheden hebben zij? En hoe vindt de aansturing plaats? Hoe worden resultaten gemonitord en geborgd, hoe vindt communicatie en overleg met in- en externe belanghebbenden plaats?
- Het plan bevat een integrale planning en begroting

Toelichting per thema

Professionalisering: Wij vragen u om een actualisatie van het plan van aanpak dat u heeft opgesteld voor de Regeling bekwaamheid management en professionalisering onderwijspersoneel (2013). Daarnaast kunt u aandacht besteden aan de thema's van de Lerarenagenda 2013-2020.

Intensivering van het taal en rekenonderwijs: Welke doelen en ambities heeft u voor het intensiveren van het taal- en rekenonderwijs? Welke maatregelen zet u in om leerlingen op te leiden richting de gevraagde referentieniveaus? U kunt hierbij voortborduren op bestaande plandocumenten m.b.t. taal en rekenen.

Terugdringen van voortijdig schoolverlaten (VSV), waaronder de begeleiding van jongeren in een kwetsbare positie: In het VSV-convenant is vastgelegd wat de streefnormen zijn voor voortijdig schoolverlaten. Als u aan een of meer van deze normen voldoet, komt u in aanmerking voor de variabele prestatiebeloning. In dit kwaliteitsplan richt u zich op maatregelen die binnen de instelling kunnen worden genomen om het aantal vsv'ers op alle niveaus terug te dringen. Daarbij geeft u aan welke activiteiten u specifiek voor de groep kwetsbare jongeren ontplooit. Het gaat hierbij om binnenschoolse en schooloverstijgende maatregelen om uitval te voorkomen.

Onder kwetsbare jongeren wordt verstaan:

- 1) jongeren uit het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs (profiel arbeidsmarktgericht) die niet kwalificatieplichtig zijn. Een deel stroomt door naar de entreeopleiding, maar heeft een verhoogd risico om uit te vallen en veelal extra zorg, tijd en/of begeleiding nodig. Een startkwalificatie is voor een deel van hen niet haalbaar.
- 2) jongeren met een diploma vmbo basisberoepsgerichte leerweg of leerwerktraject. Zij stromen in op mbo-2 niveau, maar hebben vaak extra zorg en begeleiding nodig.
- 3) jongeren in de entreeopleiding. Sommige vallen uit en gaan richting de arbeidsmarkt. Anderen halen het mbo-1 diploma, dat hen de mogelijkheid biedt om door te stromen naar mbo-2 niveau. Een startkwalificatie is dan in principe binnen bereik, maar extra tijd, begeleiding en flexibiliteit zijn nodig.
- 4) uitvallers uit de entreeopleiding en mbo-2 opleidingen die cognitief wel in staat zijn tot het halen van een startkwalificatie, maar door omstandigheden (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben bovenop de bestaande aanpak gericht op vsv.

NB De vsv-convenanten 2012-2015 worden met één jaar verlengd. Dat betekent dat tot en met schooljaar 2015-2016 de huidige vsv-aanpak (met regionale vsv-programma's) parallel loopt aan de kwaliteitsafspraken. De maatregelen uit de regionale vsv-programma's worden gedurende deze periode nog bekostigd vanuit de Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten. Vanaf 2016-

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

2017 wordt de vsv-aanpak juridisch onderdeel van de kwaliteitsafspraken mbo. Dat betekent dat vanaf 2016-2017 bekostiging van vsv-maatregelen die individuele mbo-instellingen betreffen via de Regeling kwaliteitsafspraken mbo plaats zal vinden. Aangezien het kwaliteitsplan dat nu wordt opgesteld geldt voor de komende vier jaar (2015-2018) vragen wij u om nu al in het kwaliteitsplan in te gaan op maatregelen die u vanaf 2016-2017 binnen uw eigen organisatie zal nemen om het aantal vsv-ers verder terug te dringen dan wel om een laag vsv-percentages te behouden. De landelijk vastgestelde vsv-normen zijn hierbij het uitgangspunt. Indien later blijkt dat de door u gekozen maatregelen niet (meer) passend zijn, is tussentijdse aanpassing mogelijk.

Kwaliteitsbevordering beroepspraktijkvorming (bpv): In het kwaliteitsplan beschrijft u hoe u zorgt voor een grote(re) tevredenheid van studenten over (begeleiding bij) de bpv. Op welke wijze is de samenhang tussen theorie, binnen- en buitenschoolse praktijk binnen de onderwijskundige inrichting van de opleidingen gewaarborgd? Op welke wijze is het relatienetwerk met bedrijven, mede wat betreft beroepspraktijkvorming, georganiseerd? Hoe is de begeleiding georganiseerd?

Stimuleren van excellentie: zie hiervoor Deel II van deze handreiking

Verbeteren studiesucces:

PM (wordt later ingevuld, de uitwerking van dit thema wordt in januari 2015 afgerond)

Deelonderwerpen per thema

Per thema zijn er verschillende deelonderwerpen waar u op kunt inzetten binnen uw kwaliteitsplan. De concrete voorbeelden die bij de deelonderwerpen worden genoemd zijn bedoeld ter inspiratie. Als een thema en/of deelonderwerp niet van toepassing is op uw situatie, is het niet verplicht om dit op te nemen in het kwaliteitsplan. U dient dit dan wel te motiveren. U kunt ook zelfgekozen thema's opnemen in het kwaliteitsplan, mits deze te relateren zijn aan verbetering van de onderwijskwaliteit van uw instelling.

Voor informatie en inspiratie verwijzen we u naar de website www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl. Daar vindt u per thema alle achtergrondinformatie die u nodig heeft, met verschillende links naar beleid en regelgeving, goede praktijkvoorbeelden en voorbeelden van te ontplooiende activiteiten.

Thema 1 Professionalisering

Deelonderwerpen

- ✓ Bekwaamheid van het management
- ✓ Professionalisering onderwijspersoneel
- ✓ Professionalisering examenfunctionarissen en examencommissieleden
- ✓ Kwaliteitsverbetering HRM-beleid
 - het structureel voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken
 - het onderhouden van bekwaamheidsdossiers
 - de begeleiding van beginnende leraren
 - peer review en kennismanagement
- ✓ Ambities lerarenagenda
 - Masteropgeleide docenten
 - Aansluiting/samenwerking met bedrijfsleven
 - Betere inzet van ICT
 - Verbetering samenwerking binnen de teams
 - Registratie in het lerarenregister
 - Werken aan systeem voor kwaliteitsborging

Thema 2 Intensivering van het taal en rekenonderwijs

Deelonderwerpen

- ✓ Professionalisering docenten taal en rekenen
- ✓ Extra onderwijstijd voor taal en rekenen
- ✓ Nieuwe faciliteiten voor taal en rekenen
- ✓ Extra activiteiten rondom rekenen

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

- Beroepsgerichte rekencurriculum
- Zomerschool
- Aanpak rekenzwakke leerlingen
- Wedstrijden hoofdrekenen
- Samengestelde rekenvraagstukken

Thema 3 Terugdringen vsv, waaronder de aanpak van jongeren in een kwetsbare positie

Deelonderwerpen

- ✓ Tijdige signalering
- ✓ Ouderbetrokkenheid
- ✓ Persoonlijke intake
- ✓ Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
- ✓ Aanpak leeftijdsgroep 18+
- ✓ Scholing op maat
- ✓ Zomerschool
- ✓ VSV-Jongerenteam
- ✓ Plusvoorzieningen, waaronder coaching
- ✓ Trajecten voor jongeren die te maken hebben met hulpverlening
- ✓ Arbeidstraject voor jongeren die geen diploma kunnen halen
- ✓ Samenwerking met lokale instellingen en bedrijven met betrekking tot de aanpak van de groep jongeren in een kwetsbare positie.

Thema 4 Kwaliteitsbevordering bpv

Deelonderwerpen

- ✓ Samenhang tussen theorie, binnen- en buitenschoolse praktijk
- ✓ Relatienetwerk met bedrijven
- ✓ Voorbereiding en matching bpv-plekken
- ✓ Begeleiding tijdens bpv-periode

Thema 5 Verbeteren studiesucces

PM (wordt later ingevuld, de uitwerking van dit thema wordt in januari 2015 afgerond)

Thema 6 Excellentie: zie Deel II van deze handreiking

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

Format kwaliteitsplan

Voor het kwaliteitsplan (tweede deel van het integrale kwaliteitsplan) kunt u gebruikmaken van onderstaand format. Per thema kunt u verschillende deelonderwerpen selecteren, waarbij u doelstellingen formuleert met daarbij de stappen en activiteiten die hiermee samenhangen, de prioriteit die de maatregelen hebben, de periode waarin u de activiteiten wilt ontplooiën en de middelen die u daarvoor zou willen inzetten. In het format hebben we een voorbeeld opgenomen. Mocht onderstaand format u niet passen, voelt u zich dan vrij om het kwaliteitsplan naar eigen inzicht vorm te geven.

Thema	Deelonderwerp	Doelstelling/resultaat	Stappen/activiteiten	Prioriteit	Periode	Kosten
Intensivering taal en rekenen	Zomerschool	In 2016 heeft onze instelling een zomerschool opgericht waar leerlingen rekenonderwijs kunnen volgen om hun kennis en vaardigheden te vergroten.	<ul style="list-style-type: none">- Contact leggen met vmbo- Curriculum en niveau vastleggen- Goed opgeleide docenten, lesmateriaal en locatie regelen- Communicatie opzetten richting leerlingen en studenten.	+ + Zeer hoog	2016	40.000 euro voor locatie, docenten, communicatie en lesmateriaal.

Deel II Handreiking thema excellentie

In de Regeling kwaliteitsafspraken zijn voor het thema stimuleren van excellentie specifieke regels opgenomen. De handreiking voor dit thema gaat in op de werkwijze voor het verstrekken van de middelen voor excellentie en geeft een toelichting op de beoordelingscriteria voor het excellentieplan.

Excellentie in het mbo

Mbo-instellingen dragen zorg voor de actuele onderwijsprogramma's, voor de verbinding met de praktijk en voor goed en boeiend onderwijs op maat. Ieders talent moet maximaal benut worden. Ook voor toptalent moet ruimte zijn. Met het actieplan 'Focus op Vakmanschap' is de weg naar uitdagend beroepsonderwijs ingezet. Zo worden de onderwijsprogramma's compacter en intensiever. Ook bevat elke mbo-opleiding vanaf 2016-2017 een of meer keuzedelen. Het ontwikkelen van excellentieprogramma's voor toptalenten past in deze lijn. Net als in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs moeten talentvolle mbo-studenten een ambitieus onderwijsprogramma aangeboden kunnen krijgen. Ook moeten toptalenten de mogelijkheid kunnen krijgen om na hun mbo-diploma binnen hun vakgebied door te groeien naar excellent vakmanschap, het meesterschap.

Excellentie in het mbo helpt de aantrekkingskracht van het beroepsonderwijs te vergroten; jongeren kunnen zich identificeren met rolmodellen die topprestaties leveren. Ervaring van het hoger onderwijs (waarin excellentiebeleid al sinds tien jaar vorm krijgt) leert bovendien dat onderwijs voor talentvolle studenten positieve effecten heeft op de kwaliteit van het reguliere onderwijs.

Excellentie is sterk gekoppeld aan de professionalisering van docenten. Docenten zijn de drijvende kracht achter goede excellentieprogramma's. Instellingen kunnen de didactische concepten in de praktijk brengen door bijvoorbeeld nieuwe werkvormen, meester-gezeltrajecten, deelname aan vakwedstrijden, internationalisering of het opzetten van een honourstraject.

Excellentie in de Regeling Kwaliteitsafspraken mbo

In de beleidsbrief van juni 2014 Ruim baan voor vakmanschap: een toekomstgericht mbo (*Kamerstukken* 2013/14 31 524, nr. 207) heeft minister Bussemaker aangegeven dat zij een extra impuls wil geven aan het excellentiebeleid in het mbo. Aan instellingen die extra ambities hebben om excellentie in het onderwijs concreet vorm te geven worden extra middelen ter beschikking gesteld (vanaf 2015 tot en met 2018 jaarlijks € 24 miljoen)

Procedure excellentieplannen

In de Regeling kwaliteitsafspraken mbo wordt de procedure beschreven voor het verstrekken van de middelen aan instellingen voor het stimuleren van excellentie.⁴

De belangrijkste punten met betrekking tot excellentie zijn hieronder vermeld:

- Om in aanmerking te komen voor de middelen voor excellentie dient de instelling in het kwaliteitsplan een excellentieplan op te nemen.
- De instelling dient het excellentieplan (als onderdeel van het kwaliteitsplan) uiterlijk op 30 april 2015 in bij de Dienst Uitvoering Onderwijs te Zoetermeer.
- Indien de instelling in het kwaliteitsplan geen ambities op het gebied van excellentie beschrijft, dan geeft de instelling een toelichting waarom hiervoor gekozen is. In dit geval worden aan de instelling geen middelen toegekend voor het thema excellentie.
- Het excellentieplan wordt beoordeeld door MBO in Bedrijf. Afhankelijk van de inhoud van de plannen voor het stimuleren van excellentie zal MBO in Bedrijf gesprekken voeren met de betreffende instellingen over een eventuele aanvulling dan wel verbetering van het plan.
- Het oordeel van MBO in Bedrijf wordt vastgelegd in een advies aan de minister van OCW. De minister neemt uiterlijk 15 juli 2015 een besluit op dit advies.

⁴ De regeling is te vinden op de websites www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl en www.excellentvakmanschap.nl.

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

- Indien het excellentieplan is goedgekeurd, komt de instelling in aanmerking voor bekostiging op dit onderdeel voor de kalenderjaren 2015 tot en met 2018.
- De middelen voor excellentie (in totaal jaarlijks € 24 miljoen) worden volgens de lumpsumsystematiek verdeeld onder de betreffende instellingen.
- De instellingen die hiervoor in aanmerking komen, ontvangen in september 2015 de beschikking en de betreffende excellentiegelden voor 2015.

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

Toelichting beoordelingskader excellentieplan

Het onderstaand schema bevat in de eerste drie kolommen het beoordelingskader voor excellentie zoals dit is opgenomen in de regeling Kwaliteitsafspraken. De vierde kolom 'handreiking' bevat suggesties en aandachtspunten.

 criterium	 omschrijving	 minimale vereisten	 handreiking
Ambitie en visie	Het plan is ambitieus. Het plan geeft een visie op excellentie, op de ontwikkeling van de meest getalenteerde studenten en op de ontwikkeling van een duurzame excellentiecultuur binnen de instelling. Het plan bevat concreet te behalen resultaten/prestaties.	<p>De instelling beschrijft in het plan haar visie op excellentie(programma's) en op de ontwikkeling van een duurzame excellentiecultuur binnen de instelling.</p> <p>Het plan bevat een analyse van de beginsituatie.</p> <p>De instelling geeft aan <u>welke</u> inspanning wordt geleverd, <u>wat</u> de gewenste resultaten zijn in de tijd en <u>hoe</u> men tot deze resultaten komt. Ook geeft de instelling aan op grond van welke input- of outputindicatoren zij zich verantwoordt over de voortgang.</p>	<p><i>Aandachtspunten visie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Excellentie kan vele vormen hebben, denk aan excelleren in creativiteit, communicatie, meester/gezeltrajecten, vakwedstrijden, internationalisering en ondernemerschap. Excellentie hoeft dus niet enkel gericht te zijn op het cognitieve deel van de opleiding.</i> ➤ <i>Bij excellentieprogramma's kan gedacht worden aan sectorgebonden programma's maar ook aan cross-over kwalificaties, waarbij twee of meer opleidingsgebieden tot een programma zijn geïntegreerd.</i> ➤ <i>Voorbeelden van elementen die deel uit kunnen maken van excellentieprogramma's:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>uitdagende werkvormen, verzorgd door de beste docenten, waarbij een beroep wordt gedaan op het eigen initiatief, creativiteit en ondernemend gedrag van mbo-studenten zoals simulaties, mini-ondernemingen, productie van een businessplan, productieproject en masterclasses;</i> • <i>uitdagende beroepspraktijkvorming in toonaangevende leerbedrijven;</i> • <i>extra aandacht in school en leerbedrijf voor verwerving moderne vreemde talen;</i> • <i>internationalisering (bijvoorbeeld uitwisselingsprogramma's, internationale stages, et cetera)</i> • <i>(voorbereiding op) nationale en internationale vakwedstrijden.</i> <p><i>Aandachtspunten beginsituatie, ambities en resultaten/prestaties:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>In hoeverre bevatten de huidige opleidingstrajecten in uw instelling (elementen van) excellentieprogramma's? Om welke beroepsopleidingen gaat het en hoe zien deze programma's er uit?</i> ➤ <i>Past de (verdere) ontwikkeling van excellentieprogramma's in de fase van kwaliteitsontwikkeling van de betreffende beroepsopleidingen (is de basiskwaliteit bijvoorbeeld op orde)?</i> ➤ <i>Formuleer de doelstellingen SMART; bij welke beroepsopleidingen worden excellentieprogramma's ontwikkeld? Wat is de beoogde deelname (studentaantallen en/of percentages) etc.</i>

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

		<p>Minimale vereisten aan de beschreven excellentieprogramma's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De excellentieprogramma's zijn ten minste gericht op het verwerven van excellent vakmanschap, aanwijsbare verbreding en verdieping van de hiervoor benodigde kennis, inzichten en vaardigheden. - Het betreffen aantoonbaar verzwaarde onderwijsprogramma's voor de meest getalenteerde studenten; bijvoorbeeld zichtbaar doordat de onderwijstijd van deze programma's van de wettelijke verplichte minimumnormen voor onderwijstijd overstijgen. - Voor studenten die met succes een excellentieprogramma hebben doorlopen, voegt de instelling – binnen de wettelijke mogelijkheden – relevante informatie toe aan het diploma, dan wel de resultatenlijst bij het diploma, van de betreffende studenten. Hierdoor wordt de meerwaarde zichtbaar voor het afnemend werkveld en het vervolgonderwijs. 	<p><i>Aandachtspunten minimale vereisten excellentieprogramma's:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Een excellentietraject in het mbo kan naast het bevorderen excellent vakmanschap ook gericht zijn op het bevorderen van doorstroom. Een traject dat bijvoorbeeld enkel is gericht op het bevorderen van extra doorstroom van niveau 2 naar niveau 3 wordt echter niet aangemerkt als een excellentietraject.</i> ➤ <i>Een excellentietraject gericht op excellent vakmanschap hoeft niet per se gericht te zijn op het hoogste mbo-niveau (niveau 4). Een opleiding van een lager mbo-niveau kan ook in aanmerking hiervoor komen, in het geval een hoger niveau van vakmanschap niet te verwerven is in een verwante mbo-4 kwalificatie.</i> ➤ <i>Vermeld bij de te ontwikkelen excellentietrajecten op welke punten sprake zal zijn van verzwaarde onderwijsprogramma's. Maak hierbij een vergelijking met de door de instelling aangeboden reguliere onderwijsprogramma's voor de betreffende beroepsopleiding(en). Denk bijvoorbeeld aan onderwijstijd.</i>
		<p>De instelling beschrijft in het plan onder meer hoe zij internationalisering vorm geeft.</p>	<p><i>Aandachtspunten internationalisering:</i> <i>Het toevoegen van internationale elementen aan een opleidingsprogramma biedt studenten extra uitdaging. Te denken valt aan internationale stages en uitwisseling van studenten. Ook uitwisseling van docenten biedt meerwaarde. Het EU-programma Erasmus+ biedt mbo-instellingen mogelijkheden voor internationaliseringsactiviteiten. In aanvulling hierop zal EP Nuffic een extra aanbod ontwikkelen om mbo-instellingen in hun</i></p>

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

			<p><i>internationaliseringsactiviteiten te ondersteunen. Anders dan in het geval van Erasmus+ - projecten, kunnen de scholen met excellentiemiddelen in beperkte mate ook mobiliteit buiten Europa bekostigen. Zodra meer bekend is over de ondersteuningsmogelijkheden die EP Nuffic biedt, zal dit worden vermeld op www.excellentvakmanschap.nl.</i></p>
		<p>Ook beschrijft de instelling hoe zij inzet op eigentijdse meester-gezeltrajecten en de samenwerking met betreffende brancheorganisaties hierbij.</p>	<p><i>Aandachtspunten meester-gezeltrajecten</i> <i>De meestertitel biedt studenten, ook nadat ze hun opleiding met succes afronden, een stip aan de horizon waar ze naartoe kunnen werken. Instellingen hebben de mogelijkheid om in het kader van het excellentieprogramma samen met branches te werken aan de ontwikkeling van een meestertitel. Een meestertitel kan zinvol zijn voor het verbeteren van het imago van het vak (goede voorbeelden en ambassadeurs), het motiveren van studenten, het doorgeven van vakkennis aan een volgende generatie vakmensen in het onderwijs, het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling van vakmensen en het bevorderen van het streven naar excellentie. Die titel wordt niet behaald tijdens de mbo-opleiding, maar het kan wel duidelijk worden of iemand er aanleg voor heeft. Mbo-onderwijsinstellingen kunnen dan ook samen met het bedrijfsleven afspraken maken over het ontwikkelen van een meestertitel in een specifieke branche en bezien welke aanpassingen in het onderwijsprogramma zinvol zijn om hier goed op aan te sluiten. VNO-NCW/MKB is gestart met het organiseren van bijeenkomsten voor branches om te inventariseren welke branches aan de slag willen met de ontwikkeling van een meestertitel. Op www.excellentvakmanschap.nl vindt u actuele informatie met betrekking tot meestertitels die in ontwikkeling zijn en daarbij aangesloten branches en onderwijsinstellingen.</i></p>
		<p>In het geval de instelling ervoor kiest niet op internationalisering en/of meester-gezeltrajecten in te zetten, wordt in het plan gemotiveerd waarom hiertoe is besloten.</p>	
<p>Uitvoerbaarheid en haalbaarheid</p>	<p>De inrichting van de organisatie is zodanig vormgegeven dat een succesvolle uitvoering van het excellentieplan mogelijk is. De doelstellingen en</p>	<p>De instelling beschrijft in het plan op welke wijze zij ervoor zorgt dat voldoende deskundig personeel wordt ingezet voor sturing, afstemming, kennisdeling, communicatie,</p>	<p><i>Aandachtspunten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Formuleer SMART.</i> ➤ <i>Besteed expliciet aandacht aan de professionalisering van de bij de excellentieprogramma's betrokken docenten; deze zijn de drijvende kracht achter goede excellentieprogramma's.</i>

Handreiking kwaliteitsplan mbo 2015-2018

	activiteitenplanning zijn uitvoerbaar en haalbaar in de tijd.	planning en uitvoering van de beoogde excellentie-programma's. In het plan is aangegeven hoe de beschreven doelstellingen uitvoerbaar en haalbaar zijn in de tijd.	
Breed gedragen en kennisdeling	Het plan is gedragen door de instelling.	Het plan geeft het draagvlak weer van belanghebbenden (studenten, docenten en (leer)bedrijven). Ook wordt beschreven hoe de kennisdeling en het leren van ervaringen wordt georganiseerd.	<p><i>Aandachtspunten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Inventariseer draagvlak van direct belanghebbenden (studenten, docenten, leerbedrijven) binnen de instelling</i> ➤ <i>Inventariseer draagvlak bij regionale ketenpartners, inventariseer mogelijkheden voor regionale samenwerking met het (toptalentenbeleid van) het voortgezet onderwijs en het (excellentiebeleid in) hoger onderwijs. Een regionale ketenaanpak po-vo-mbo-ho geeft talentvolle en ambitieuze leerlingen de kans om verder te kunnen waar ze gebleven zijn, vakken te volgen in het vervolgonderwijs of te kiezen voor versnelde aansluitingsroutes.</i> ➤ <i>Inventariseer draagvlak bij branche-organisaties en (regionaal) bedrijfsleven.</i> ➤ <i>Zorg voor interne kennisdeling binnen de eigen onderwijsinstelling</i> ➤ <i>Maak gebruik van kennisdelingsactiviteiten die gefaciliteerd worden door MBO in Bedrijf.</i>

Kennisdeling excellentie

MBO in Bedrijf faciliteert kennisdeling tussen onderwijsinstellingen in het mbo gedurende de looptijd van de uitvoering van de excellentieplannen. Ook de ervaringen van het hoger onderwijs worden hierbij betrokken. Meer informatie hierover is te vinden op www.excellentvakmanschap.nl

Onderzoeksprogramma Excellentie mbo

Met praktijkgericht onderzoek kunnen instellingen de opgedane ervaringen met en kennis over het excellentiebeleid beter benutten. Praktijkgericht onderzoek biedt docenten, studenten en onderzoekers mogelijkheden om gezamenlijk op te trekken en te leren over de vraagstukken die zich voordoen binnen het domein van excellentie.

Voor instellingen in het mbo die - in samenwerking met onderzoekers - kennis over excellentieprogramma's willen binnenhalen en verder willen ontwikkelen, is de mogelijkheid om deel te nemen aan het onderzoeksprogramma Excellentie. Dit vierjarig onderzoeksprogramma wordt gecoördineerd door het NRO en betreft zowel onderzoek in het mbo als in het hoger onderwijs.

Aanvragen dienen uiterlijk medio april 2014 bij NRO binnen te zijn. In februari 2015 organiseert NRO een voorlichtingsbijeenkomst voor belangstellenden. Actuele informatie over de procedure is te vinden op www.excellentvakmanschap.nl.

Meer weten?

Actuele informatie over excellentie in het mbo is te vinden op www.excellentvakmanschap.nl.

Websites met informatie over excellentiebeleid in andere onderwijssectoren:

- Platform Excellentie voor het primair, voortgezet, hoger- en beroepsonderwijs: <http://www.platformexcellentie.nl/>.
- Siriusprogramma Hoger Onderwijs: <http://www.siriusprogramma.nl/home>
- Excellentie in het Voortgezet Onderwijs: Het Orionprogramma, Ambitie mag! <http://www.orionprogramma.nl/docs/Bestpractices/rapport-denktank-vo.pdf>